

BUDŻET PRATYCYPACYJNY WSCHODZI NAD BIAŁYMSTOKIEM

Idea angażowania obywateli w procesy decyzyjne na poziomie lokalnym rozprzestrzenia się ostatnio intensywnie po Polsce. W kolejnych miastach naszego kraju wdrażane są tzw. budżety obywatelskie, nazywane również partycypacyjnymi. W ich ramach przyznaje się mieszkańcom możliwość decydowania, na jakie cele skierowana zostanie część funduszy publicznych będących w dyspozycji danego magistratu w konkretnym okresie budżetowym. Już sama lektura tytułów tekstów pojawiających się dotychczas w niniejszym monitoringu pozwala zaobserwować skalę upowszechniania się takich rozwiązań w różnych częściach naszego kraju. Po Dąbrowie Górniczej, Łodzi, Płocku czy Warszawie idea budżetu obywatelskiego została ostatnio przeniesiona na wschód Polski – pod koniec października zakończono głosowanie nad projektami obywatelskimi zgłoszonymi do finansowania w Białymstoku. Niedawno zaś ogłoszono jego wyniki.

Cały proces zapoczątkowała [uchwała Rady Miasta Białystok Nr XLVIII/534/13 z 25 września br.](#), wydana na podstawie art. 5a ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594). Stworzyła ona ramy do przeprowadzenia na terenie miasta konsultacji społecznych w sprawie budżetu obywatelskiego stanowiącego wydzieloną część budżetu miasta na 2014 rok. Już sam fakt oddania w ten sposób mieszkańcom miasta prawa do zadecydowania, na co mają zostać wydane pieniądze publiczne, należy ocenić pozytywnie. Warto też zauważyć, że chodzi tutaj o kwotę nie bagatelną, bo wynoszącą aż 10 milionów złotych. Ponadto, z ram prawnych przeprowadzenia całego postępowania określonych w tej uchwale wynika, że decyzja podjęta przez obywateli będzie dla władz miasta wiążąca. Zgodnie z art. 7 ust. 2 załącznika nr 1 do ww. uchwały „do realizacji zostaną przeznaczone te projekty, które uzyskały największą liczbę punktów, aż do wyczerpania kwoty przeznaczonej na Budżet Obywatelski”. Nie przewidziano w tym dokumencie możliwości odrzucenia przez magistrat czy radnych miejskich wyników głosowania. To pozytywny aspekt całej procedury, zgodny z jednym z postulowanych standardów budżetów obywatelskich w polskich miastach, wypracowanych na II Kongresie Ruchów Miejskich w październiku 2012 r. (więcej [w monitoringu ISP](#)).

Z drugiej strony, wspomniana uchwała Rady Miasta Białegostoku określiła szczegółowo cały tryb wyboru projektów, które miałyby zostać sfinansowane w ramach oddanej do rozdysponowania obywatelom części budżetu. Taki sposób postępowania może nie pozwolić mieszkańcom na dostateczne zidentyfikowanie się z całym procesem, skoro nie mieli możliwości wpływu na sposób, w jaki będzie przebiegał. Tego także dotyczy kolejny ze wspomnianych standardów wypracowanych jesienią ubiegłego roku (w dokładnym brzmieniu: Zasady funkcjonowania budżetu powinny być ustalane razem z mieszkańcami, aby uniknąć sytuacji, gdy to wyłącznie władze samorządowe określają formułę budżetu w danym mieście). Dokładniejszy sposób wyboru projektów, które miały zostać skierowane do głosowania powszechnego mieszkańców oraz sam tryb tego aktu został natomiast określony w zarządzeniach prezydenta miasta, powołujących i określających tryb pracy [Komisji ds. Budżetu Obywatelskiego 2014](#) i [Komisji Skrutacyjnej ds. Budżetu Obywatelskiego oraz dotyczącej określenia sposobu przeprowadzenia głosowania](#). W składzie obu ciał znaleźli się

Źródła:

<http://www.bialystok.pl/1267-budzet-obywatelski-2014/default.aspx>

<http://bip.bialystok.pl/>

<http://www.youtube.com/user/RisingBialystok?feature=watch>

<http://isp.org.pl/decydujmyrazem/aktualnosci,1,513.html>

<http://www.poranny.pl/>

[Wpisz tekst]

wyłącznie przedstawiciele różnych departamentów i biur białostockiego magistratu. Nie przewidziano tam więc miejsca dla przedstawicieli strony obywatelskiej (choćby działających lokalnie organizacji pozarządowych).

Jak się jednak wydaje, w tym wypadku docenić należy już samo zastosowanie tego mechanizmu. Szczególnie, że nie jest on jeszcze powszechnie spotykanym w polskich miastach. Dalej idące kryteria proceduralne, pozwalające na większe włączanie mieszkańców w cały proces, na każdym z jego etapów, będą mogły być dopracowane w trakcie ewentualnego wdrażania kolejnych edycji budżetu partycypacyjnego w mieście, po pozytywnej ewaluacji tegorocznego procesu, który uznać można za swoisty jego pilotaż.

W tym miejscu warto jeszcze docenić sposób organizacji prezentacji zgłoszonych przez mieszkańców Białegostoku (głównie ich autorami są osoby indywidualne) projektów. Na portalu miejskim utworzono specjalną podstronę (zob. [TUTAJ](#)), gdzie znaleźć można nie tylko spis wszystkich dopuszczonych do głosowania pomysłów, ale także odnośniki do przygotowanych według ujednoliconego wzoru opisów każdej z proponowanych inwestycji oraz do przedstawiających każdy z projektów krótkich filmów. Szczególnie te ostatnie są warte uwagi – każdy jest mniej więcej podobnej długości (45-50 sek.) i oparty na prezentacji wygłaszanej przez inicjatora. W ten sposób udało się prawdopodobnie w dużym stopniu zapewnić egalitarność zastosowania tego narzędzia – niezależnie od zamożności inicjatora i zasobów popierających dany pomysł podmiotów, przygotowane materiały promocyjne są do siebie z grubsza porównywalne jakościowo.

Bardzo różnią się już za to same zgłoszone projekty. Wśród nich można odnaleźć takie inicjatywy, jak zaproponowany przez Stowarzyszenie Kreatywne Podlasie projekt „[Społeczna koncepcja Węglowej](#)”, który dotyczy zagospodarowania przestrzennego terenów byłych kolejowych magazynów wojskowych. Już sama jego koncepcja została wypracowana w trakcie konsultacji społecznych z mieszkańcami Białegostoku, a projekt zakłada przystosowanie terenu w sposób sprzyjający różnym formom rekreacji i korzystania z kultury przez możliwie szeroką grupę spośród nich. Na liście przeznaczonych do głosowania pojawiły się też propozycje utworzenia „[Centrum sportów miejskich](#)”, kilku siłowni na świeżym powietrzu i publicznych wybiegów dla psów / „[Psiego parku](#)” czy nawet „[Pomnika śledzia](#)”. Zdecydowanie najwięcej propozycji dotyczy jednak budowy lub modernizacji obiektów sportowych, chodników czy konkretnych ulic.

Wszystkie te inicjatywy, choć bardzo różnorodne, mają podwyższyć jakość życia mieszkańców Białegostoku, choć zapewne nie zrobią tego w równym stopniu. Obserwacja wyników głosowania nad nimi może pozwolić na obserwację, w jakim zakresie mieszkańcy kierowali się przy wyborze obywatelskimi kryteriami użyteczności publicznej, a więc przydatności danej inicjatywy dla ogółu mieszkańców, a w jakim stopniu głównym kryterium wyboru był jednak interes partykularny, związany z zaspokojeniem potrzeb wynikający z mieszkania na konkretnym obszarze miasta.

Rezultaty głosowania (udział wzięło w nim prawie 40,6 tys. osób spośród 295 tys. wszystkich mieszkańców, aż 8 tys. głosów było nieważnych) ogłoszono już 4 listopada. Do realizacji wybranych zostało ostatecznie siedem propozycji, a miejski magistrat zgodził się nawet podwyższyć w tym celu wysokość przeznaczonych na to części budżetu do 10,4 mln zł. Wybrano m.in. projekty kulturalne,

Źródła:

<http://www.bialystok.pl/1267-budzet-obywatelski-2014/default.aspx>

<http://bip.bialystok.pl/>

<http://www.youtube.com/user/RisingBialystok?feature=watch>

<http://isp.org.pl/decydujmyrazem/aktualnosci,1,513.html>

<http://www.poranny.pl/>

[Wpisz tekst]

sportowo-rekreacyjne (np. związany z budową ośrodka piłkarskiego czy centrum sportów miejskich), ale też budowa osiedlowej drogi oraz kładki nad rzeką Białą i dojścia do tej kładki. Szczególnie te ostatnie projekty mogą świadczyć o większej samoorganizacji i motywacji do udziału w głosowaniu mieszkańców konkretnej części miasta. Dwa projekty, które zgromadziły największą ilość głosów mają jednak zdecydowanie ogólnie dostępny charakter.

Aż 5,9 tys. osób opowiedziało się za budową bulwarów Św. Jana Teologa, projektem zgłoszonym przez miejscową parafią prawosławną (poparły go także parafie katolickie, szkoły i przedszkola na tym osiedlu). Zakłada on powstanie ogólnodostępnych bulwarów na osiedlu TBS w nowej części miasta - wytyczenie alejek, zasadzenie drzew i krzewów, budowę placu zabaw, siłowni na wolnym powietrzu, stolików do gier i amfiteatru (planowany koszt to 1,4 mln zł). Na drugim miejscu z 4,2 tys. głosów poparcia uplasował się opisywany wyżej projekt "Społeczna koncepcja Węglowej" (to też najdroższy z wybranych do realizacji propozycji - ma kosztować ponad 3,8 mln zł). Sukces obu inicjatyw, w których przygotowanie i promocję zaangażowało się szereg bardzo różnych środowisk miejskich, łączących w ten sposób siły na rzecz wspólnego celu, pokazuje pozytywny, obywatelsko edukacyjny wymiar narzędzia, jakim jest budżet obywatelski. Jeśli wszystkie 7 projektów zostanie zrealizowanych z powodzeniem, jest szansa, by w następnej edycji takiego głosowania wzięła w nim udział jednak większa część uprawnionych do tego mieszkańców miasta.

Źródła:

<http://www.bialystok.pl/1267-budzet-obywatelski-2014/default.aspx>

<http://bip.bialystok.pl/>

<http://www.youtube.com/user/RisingBialystok?feature=watch>

<http://isp.org.pl/decydujmyrazem/aktualnosci,1,513.html>

<http://www.poranny.pl/>

[Wpisz tekst]